

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

МИНИСТЪР

ЗАПОВЕД

№ РД 09 - 861/20.05.2009 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административно-процесуалния кодекс и във връзка с организирането и провеждането на държавните изпити за придобиване степен на професионална квалификация за професията

УТВЪРЖДАВАМ

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на трета степен на професионална квалификация за професия **код 624010 Техник-рибовъд**, специалност **код 6240101 Рибовъдство** от професионално направление **код 624 Рибно стопанство**, от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Кирчо Атанасов – заместник-министър.

ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ
ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление	624	РИБНО СТОПАНСТВО
Професия	624010	ТЕХНИК-РИБОВЪД
Специалност	6240101	РИБОВЪДСТВО

Утвърдена със Заповед № РД 09-...../..... 2009 г.

София, 2009 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и практика на професията и специалността за придобиване на **трета** степен на професионална квалификация по професията **624010 Техник-рибовъд**, специалност **6240101 Рибовъдство**, от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции на обучаваните, изискващи се за придобиване на трета степен по изучаваната професия **Рибовъд**, специалност **Рибовъдство**.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и в съответствие с Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професията (Наредба № 15 от 4 декември 2007 г. за придобиване на квалификация по професия **Рибовъд**, изд. ДВ, бр. 20 от 26.02.2008 г.).

Държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността се провеждат в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата за оценяване.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

1. За държавния изпит по теория на професията и специалността:

- а. Изпитните теми с план-тезиса на учебното съдържание.
- б. Критерии за оценяване.

2. За държавния изпит по практика на професията и специалността:

- а. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
- б. Критерии за оценяване.

3. Система за оценяване.

4. Препоръчителна литература.

5. Приложения:

- а. Примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на професията и специалността.
- б. Примерно индивидуално практическо задание.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Изпитни теми с план-тезис на учебното съдържание

Изпитна тема № 1: Ембрионално развитие на рибите

План–тезис:

- Етапи от ембрионалното развитие. Критични периоди през ембрионалното и постембрионалното развитие.
- Нарушения в развитието на хайвера и ембрионите.
- Болести по хайвера и личинките – бисус, воднянка на жълтъчното мехурче, бяло петнисто заболяване на жълтъчното мехурче.

Приложно-творческа задача: Посочете причините за възникване на болестите и нарушенията в развитието на хайвера и личинките.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва етапите от ембрионалното развитие.	15
2. Посочва критичните периоди през ембрионалното и постембрионалното развитие.	15
3. Посочва нарушенията в развитието на хайвера и ембрионите.	15
4. Описва болестите по хайвера и личинките.	10
5. Решава приложно-творческата задача.	5
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 2: Теоретични основи на размножаването на рибите

План–тезис:

- Влияние на някои основни фактори върху резултатите от размножаването – качество на производителите, работна плодовитост, качество на половите продукти, продължителност на люпилната кампания, температура на водата, влияние на някои пропуски и несъвършенства в технологията на размножаването на рибите.
- Транспортиране на семенна течност.

Приложно-творческа задача: Посочете разликите в изискванията за транспортиране на оплоден и неоплоден хайвер.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва влиянието на качеството на производителите и качеството на половите продукти върху резултатите от размножаването.	15
2. Описва влиянието на температурата на водата върху продължителността на люпилната кампания.	15
3. Описва техниката на транспортиране на семенна течност.	15
4. Решава приложно-творческата задача.	15
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 3: Определяне качеството на семенната течност

План–тезис:

- Определяне обема на еякулата - гъстота, консистенция и цвят на семенната течност.
- Определяне активността на сперматозоидите.
- Определяне съотношението между живите и мъртвите сперматозоиди.
- Определяне концентрацията на сперматозоидите.
- Болести, предизвикани от протозои (едноклетъчни паразити). Кокцидиоза по шарана. Миксозомоза (въртеж) при пъстървите – признаци, причини, профилактика и лечение.

Приложно–творческа задача: Посочете при визуална оценка кои качествени показатели на семенната течност се преценяват.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва показателите при определяне обема на еякулата.	5
2. Определя активността на сперматозоидите.	10
3. Определя съотношението между живите и мъртвите сперматозоиди.	10
4. Определя концентрацията на сперматозоидите.	10
5. Описва причините, причинителите, клиничните признаци, профилактиката и лечението на кокцидиозата по шарана.	10
6. Описва причините, причинителите, клиничните признаци, профилактиката и лечението на миксозомозата (въртеж) по пъстървите.	10
7. Решава приложно-творческата задача.	5
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 4: Подготовка на разплодниците за изкуствено размножаване (хипофизация)

План–тезис:

- Получаване и съхраняване на хипофиза.
- Определяне и подготовка на хипофизната доза.
- Инжектиране на разплодниците - изисквания.
- Болести, предизвикани от хелминти (нематоди, трематоди и цестоди). Ботрицефалоза. Филометродиоза по шарана. Признаци, причини, профилактика и лечение.

Приложно–творческа задача: Посочете дозата за първото инжектиране.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва начина на получаване и съхраняване на хипофиза.	10
2. Определя и подготвя хипофизната доза.	10
3. Познава изискванията за инжектиране на разплодниците с хипофизната доза.	10
4. Описва причините, причинителите, клиничните признаци, профилактиката и лечението на ботрицефалозата.	10
5. Описва причините, причинителите, клиничните признаци, профилактиката и лечението на филометродиозата по шарана.	10
6. Решава приложно-творческата задача.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 5: Отглеждане на миди, скариди и водорасли

План–тезис:

- Отглеждане на миди в България – стопанско значение.
- Отглеждане на черна мида - технология.
- Отглеждане на скариди - технология.
- Морски водорасли като източник на суровина – стопанско значение. Добиване и преработка на червени водорасли, добиване и преработка на кафяви водорасли - технологии.

Приложно–творческа задача: Посочете най-често срещаните заболявания на черната мида.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва стопанското значение на мидите като обекти на отглеждането им в България.	10
2. Описва технологията на отглеждане на черната мида.	10
3. Описва технологията на отглеждане на скариди.	10
4. Описва стопанското значение на морските водорасли като източник на суровина.	10
5. Описва технологията на добиване и преработка на червени и кафяви водорасли.	10
6. Решава приложно-творческата задача.	
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 6: Аквакултури (размножаване и отглеждане на раци) Стандарти за зарибителен материал

План–тезис:

- Стопанско значение и биологични особености на речния и езерния рак.
- Технология на развъждане, хранене и отглеждане на речния и езерния рак.
- Стандарт за зарибителен материал (шаран и пъстърви еднолетни и едногодишни риби). Класификация и качествени изисквания. Правила за предаване и приемане и методи за изпитване. Документация.

Приложно-творческа задача: Посочете различията при речния и езерния рак.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва стопанското значение и биологичните особености на речния и езерния рак.	15
2. Описва технологията на развъждане, хранене и отглеждане на речния и езерния рак.	15
3. Познава стандарта за зарибителен материал, класификацията и качествените изисквания за еднолетни и едногодишни шаран и пъстърви.	10
4. Познава документацията, правилата за предаване, приемане и методите на изпитване на зарибителен материал – шаран и пъстърви.	10
5. Решава приложно-творческата задача.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 7: Организация, икономика и управление на рибовъдството

План–тезис:

- Организация на рибовъдството. Рибовъдно стопанство - същност.
- Кадастрална регистрация. Хидротехническа и хидрологична оценка на водоемите.
- Планиране в рибовъдните стопанства – основни дейности и показатели.
- Хидрохимична, хидробиологична и рибностопанска характеристика и оценка на рибните обекти.

Приложно-творческа задача: Направете план-график на дейностите при отглеждането на шаран в рибното стопанство

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Познава организацията на рибовъдството в България.	10
2. Познава изискванията за кадастрална регистрация, хидротехническа и хидрологична оценка на водоемите.	15
3. Описва основните дейности при планиране в рибовъдните стопанства.	15
4. Описва хидрохимична, хидробиологична и рибностопанска характеристика и оценка на рибните обекти.	10
5. Решава приложно-творческата задача.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 8: Правен режим над риболова

План–тезис:

- Право на риболов. Ръководство и надзор над рибностопанските води. Надзор над рибата. Основни изисквания.
- Незаразни болести – травми, простудявания, задушаване и газова емболия – причини, признаци, профилактика и лечение.
- Елементи от екипировката на въдичаря. Основни части на въдицата. Допълнителни и спомагателни предмети.

Приложно–творческа задача: Посочете разликите между риболова и спортния риболов.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Познава правото и правилата над риболова.	10
2. Познава основните изисквания при ръководството и надзора над рибностопанските води и над рибата.	10
3. Описва причините, клиничните признаци и профилактиката на незаразните болести.	10
4. Описва елементите от екипировката на въдичаря.	10
5. Посочва основните части на въдицата, допълнителните и спомагателните предмети към нея.	10
6. Решава приложно-творческата задача.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 9: Риболовно законодателство

План–тезис:

- Ред на извършване на риболова. Мерки за запазване на рибата. Периоди, през които са забранени спортният риболов и ловенето на маломерни риби. Наказателни разпоредби и определяне обезщетенията при нарушения над риболова.
- Токсини на водораслите като причинители на заболявания по рибите. Отравяния на рибите – отравяния от минерални, синтетични и органични вещества и с пестициди. Профилактика.

Приложно-творческа задача: Посочете периодите, през които са забранени спортният риболов и ловенето на маломерни риби.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Посочва реда на извършване на риболова.	10
2. Познава мерките за запазване на рибата.	5
3. Посочва периодите, през които са забранени спортният риболов и ловенето на маломерни риби.	10
4. Познава наказателните разпоредби и обезщетения при нарушения над риболова.	10
5. Описва токсините на водораслите като причинители на заболявания по рибите.	10
6. Описва веществата, причиняващи отравяния на рибите.	10
7. Решава приложно-творческата задача.	5
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 10: Себестойност и фактори, определящи себестойността на рибната продукция

План–тезис:

Същност на себестойността. Структура на себестойността.

- Фактори за снижаване на себестойността на рибната продукция и издръжката на рибното производство.
- Имунопрофилактика. Имунитет – видове имунитет. Пасивна и активна имунизация - методи. Условия и методи на имунопрофилактика.

Приложно-творческа задача: Посочете видовете серуми и периода за активна и пасивна имунизация.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва същността и структурата на себестойността.	10
2. Посочва факторите за снижаване на себестойността на рибната продукция и издръжката на рибното производство.	10
3. Описва същността на имунитета и видовете имунитет.	10
4. Посочва методите на активната и пасивната имунизация.	10
5. Описва условията и методите на имунопрофилактиката.	10
6. Решава приложно-творческата задача.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 11: Цена на рибната продукция. Ценообразуващи фактори

План–тезис:

- Същност на цената като икономическа категория. Принципи на ценообразуването. Ценообразуващи фактори.
- Нарушения в обмяната на белтъчините, мазнините и въглехидратите.
- Авитаминози, макро- и микроелементози – възникване, признаци, причини, профилактика и лечение.

Приложно-творческа задача: Посочете мерките за предпазване на рибите от заболявания на обмяната на веществата.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва същността на цената като икономическа категория.	10
2. Посочва принципите на ценообразуването.	10
3. Посочва ценообразуващите фактори.	10
4. Описва нарушенията в обмяната на белтъчините, мазнините и въглехидратите.	10
5. Описва причините за възникване и признаците на авитаминози, микро- и макроелементози.	10
6. Решава приложно-творческата задача.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 12: Бизнес планиране в рибовъдството

План–тезис:

Бизнес планиране. Маркетингова, производствена и пласментна програма.

- Ихтиопатологията - наука за изучаване болестите по рибите.
- Причинители на заразните болести.
- Предаване и разпространение на инфекцията.
- Протичане на инфекциозните болести – етапи и последици от заболяванията.

Приложно-творческа задача: Направете схема на бизнес план за отглеждане на шаран.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва задачите и целите на бизнес планирането в рибовъдството.	10
2. Посочва целите и задачите на маркетинговата, производствената и пласментната програма.	10
3. Описва характерните особености на причинителите на заразните болести.	10
4. Описва начините на предаване и разпространение на инфекцията.	10
5. Описва етапите на протичане и крайния изход на инфекциозните болести.	10
6. Решава приложно-творческата задача.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 13: Пазарен механизъм в рибовъдството

План–тезис:

- Пазарен механизъм - същност и действие на пазарния механизъм. Търсене и предлагане.
- Вирусни болести - характеристика. Шарка по шарана. Вирусна хеморагична септицемия по дъговата пъстърва. Причини, признаци, профилактика и лечение.

Приложно-творческа задача: Посочете основните принципи на пазарния механизъм.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва същността и действието на пазарния механизъм.	10
2. Посочва общите характерни особености на вирусните заболявания.	10
3. Описва причините, причинителите, клиничните признаци, профилактиката и лечението на шарката по шарана.	15
4. Описва причините, причинителите, клиничните признаци, профилактиката и лечението на вирусната хеморагична септицемия по дъговата пъстърва.	15
5. Решава приложно-творческата задача.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 14: Ефективност на сладководното рибовъдство

План–тезис:

- Същност и показатели на ефективността. Фактори за увеличаване на ефективността.
- Бактериози (болести, предизвикани от бактерии) - особености, признаци, причини, профилактика и лечение. Хеморагична септицемия (червенка) по шарана. Фурункулоза по пъстървата. Признаци, причини, профилактика и лечение.

Приложно-творческа задача: Посочете разликите между шарановите и пъстървовите стопанства.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва същността и показателите на ефективността.	10
2. Посочва факторите за увеличаване на ефективността.	10
3. Описва характерните особености на бактериозите.	10
4. Описва причините, причинителите, клиничните признаци, профилактиката и лечението на хеморагичната септицемия (червенка по шарана).	10
5. Описва причините, причинителите, клиничните признаци, профилактиката и лечението на фурункулозата по пъстървата.	10
6. Решава приложно-творческата задача.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 15: Рентабилност на сладководното рибовъдство

План–тезис:

- Същност и показатели на рентабилността. Фактори за увеличаване на рентабилността.
- Микози (болести, предизвикани от патогенни гъби) - характерни особености. Бранхиомикоза (загниване на хрилете). Сапроленгилоза (дерматомикоза). Признаци, причини, профилактика и лечение.

Приложно-творческа задача: Посочете разликите в биологичните особености на шарана и пъстървата.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Посочва същността, значението и показателите на рентабилността.	10
2. Посочва факторите за увеличаване на рентабилността.	10
3. Описва общите характерни особености на болестите, предизвикани от патогенни гъби.	10
4. Описва причините, причинителите, клиничните признаци, профилактиката и лечението на бранхиомикозата.	10
5. Описва причините, причинителите, клиничните признаци, профилактиката и лечението на сапроленгилотата.	10
6. Решава приложно-творческата задача.	10
4. Общ брой точки.	60

Изпитна тема № 16: Лечение на болестите по рибите

План–тезис:

- Начини на действие на лечебните средства. Използване на лекарствените средства при рибите.
- Антипаразитни бани. Дезинфекционни средства.
- Хемотерапия на рибите - същност и средства. Остатъчно действие на антибиотиците.

Приложно–творческа задача: Посочете факторите, влияещи върху карантинния срок (периода, необходим за пълното изхвърляне на антибиотиците от организма на рибите). Опишете изискванията към срока на годност на рибните продукти след, лечението им с антибиотици.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва начина на действие на лечебните средства.	10
2. Познава начините на прилагане на лекарствените средства.	10
3. Познава и прилага дезинфекционните средства за антипаразитни бани.	10
4. Познава и прилага хемотерапевтичните средства при хемотерапия на рибите.	10
5. Описва остатъчното действие на антибиотиците.	10
6. Решава приложно-творческата задача.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 17: Проектиране и построяване на риболовните уреди

План–тезис:

- Видове материали, употребявани за построяване на риболовните уреди - качество и обработване. Проектиране и построяване на риболовните уреди.
- Практически съвети към фермерите рибовъди.
- Щука – биологични особености. Стопанско значение и технология на отглеждането.

Приложно–творческа задача: Посочете начините за отглеждане на щуката.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва видовете материали, употребявани за построяване на риболовните уреди.	10
2. Познава качеството на материалите и начина на тяхното обработване.	15
3. Проектира и построява риболовни уреди.	15
4. Познава и прилага практическите съвети за опазване на рибата.	10
5. Решава приложно-творческата задача.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 18: Създаване на шараново стопанство

План–тезис:

- Шаран – биологични особености, видове и породи.
- Болести по шарана – причинители, признаци, профилактика и лечение.
- Развъждане на шарана – условия и начини.
- Технология на отглеждане – хранене, отглеждане на зарибителен материал и шарани за угояване.

Приложно–творческа задача: Направете схема на разположението на рибните басейни в шараново стопанство.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва биологичните особености на шарана, видовете и породите шаран.	10
2. Описва болестите по шарана.	15
3. Познава условията и начините на развъждане на шарана.	10
4. Описва технологията на отглеждане на шарана.	15
5. Решава приложно-творческата задача.	10
Общ брой точки:	60

2. Критерии за оценяване

Комисията по оценяване на изпита по теория на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира конкретният брой присъдени точки.

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.

Чрез държавния изпит по практика на професията и специалността се проверяват и оценяват професионалните умения и компетенции на обучаваните, отговарящи на трета степен на професионална квалификация.

Изпитът по практика на професията и специалността се състои в изпълнението на практическо задание. Индивидуалното изпитно задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване имената на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, краен срок на изпита – дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните практически задания се изготвят от комисията за провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността в училището/обучаващата институция. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си практическо задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

Примерно практическо задание: Организация, икономика и управление на рибовъдството.

Указания:

- Организация на рибовъдството.
- Правен режим. Риболовно законодателство.
- Избор на рибовъдно стопанство.
- Избор на технология на отглеждане.
- Подготовка на уловните съоръжения.

2. Критерии за оценяване.

За всяко индивидуално практическо задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция разработва критерии за оценяване и съответните показатели. Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя.

Пример:

№	Критерии	Показатели	Максимален брой точки	Тежест
1.	<p>Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.</p> <p><i>Забележка: Този критерий няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</i></p>	<p>1.1. Избира и използва правилно лични предпазни средства;</p> <p>1.2. Правилно и по безопасен начин употребява предметите и средствата на труда;</p> <p>1.3. Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, и дефинира, и спазва предписания за съвременна реакция;</p> <p>1.4. Описва дейностите за опазване на околната среда, свързани с изпитната му работа, включително почистване на работното място.</p>		да/не
2.	Ефективна организация на работното място.	<p>2.1. Подреденост на инструменти, пособия и материали, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията;</p> <p>2.2. Целесъобразна употреба на материалите;</p> <p>2.3. Работа с равномерен темп за определено време.</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>1</p>	5
3.	Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията.	<p>3.1. Обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица;</p> <p>3.2. Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства).</p>	<p>3</p> <p>2</p>	5
4.	Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание.	<p>4.1. Преценява типа и вида на нужните материали, детайли и инструменти според изпитното задание;</p> <p>4.2. Правилно подбира количеството и качеството на необходимите материали, детайли и инструменти.</p>	<p>2</p> <p>3</p>	5
5.	Спазване на технологичната последователност на операциите според практическото изпитно задание.	<p>5.1. Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите;</p> <p>5.2. Спазва технологичната последователност на операциите в процеса на работа.</p>	<p>3</p> <p>2</p>	5

6.	Качество на изпълнението на практическото изпитно задание. Изчерпателност на разработката.	6.1. Всяка завършена операция съответства на изискванията на конкретната технология; 6.2. Крайното изделие съответства на зададените технически параметри; 6.3. Изпълнява задачата в поставения срок.	8 8 4	20
7.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на практическото изпитно задание.	7.1. Осъществява операционен контрол – при избора на материали, изделия и инструменти и при изпълнение на конкретни дейности; 7.2. Контролира техническите показатели - текущо и на готово изделие; 7.3. Оценява резултатите, взема решение и отстранява грешките; 7.4. Прави оптимален разчет на времето за изпълнение на изпитното задание.	1 1 1 2	5
8.	Защита на извършения монтаж (ремонт), настройка на уреда (машина/апарат и др.) или защита на изработения проект или защита качествата на готовото изделие.	8.1. Може да представи и обоснове приетия вариант на решение/изпълнение на практическото задание; 8.2. Демонстрира добра техника на презентиране.	10 5	15
Общ брой точки			60	

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Максималният брой точки за всяка изпитна тема или за всяко изпитно задание е **60**. Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

Преминаването от точки в цифрова оценка съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване се извършва по следната формула:

Цифрова оценка = общият брой точки от всички критерии : 10

Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Оценяването на писмените работи от държавния изпит по теория е в съответствие с чл. 46 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

Изпълнението на практическото задание от държавния изпит по практика се оценява в съответствие с чл. 48 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Георгиев, Г. Промислено рибовъдство и морско фермерство. Земииздат, 1989.
2. Грозев, Гр. Л. Хаджиниколова, Ат. Бояджиев. Сладководно рибовъдство печатница. Дели, Пловдив, 1999.
3. Зайков, Ан. Аквакултури – принципи и технологии издателство. Кабри, София, 2006.
4. Мелников, Виктор. Грудов, Красимир. Техника на промишлен морски риболов – издателство печатна база на Министерство на народната просвета, София, 1985.
5. Зайков, Ан. Караниколов, Й. Болести по рибите – практическо ръководство, Пл., 1998.
6. Георгиев, Л. Болести по рибите с основи на рибовъдството. Тракийски университет, Стара Загора, 1999.
7. Маргаритов, Н. Профилактика и лечение на болестите по сладководните риби. Земииздат, С., 1983.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Ана Ружинова – външен експерт
2. Бончо Ружинов – външен експерт

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) Примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професията 624010 Техник-рибовъд

специалността 6240101 Рибовъдство

Изпитен билет №.....

Изпитна тема: .....

(изписва се точното наименование на темата)

План-тезис: .....

.....
.....

Приложна задача: .....

.....

Описание на дидактическите материали: .....

Председател на изпитната комисия: .....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция: .....

(име, фамилия)

(подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

**по професията 624010 Техник-рибовъд
специалността 6240101 Рибовъдство**

Индивидуално практическо задание №.....

На ученика/обучавания .....

(трите имена на ученика/обучавания)

от .....клас/курс,

начална дата на изпита: ..... начален час: .....

крайна дата на изпита: ..... час на приключване на изпита:.....

1. Да се .....

(вписва се темата на изпитното задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН: .....

(име, фамилия)

(подпис)

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия)

(подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

